

Màgia, aigua i dones

Can Quintana de Torroella és la seu d'una exposició innovadora de Carme Bosch sobre el mite de les dones d'aigua

LAURA PORTAL

● *Dones d'aigua* és el títol de l'exposició que s'inaugurarà avui, a les set de la tarda, al centre cultural de la Mediterrània Can Quintana de Torroella de Montgrí. Es tracta d'una proposta museogràfica a cura de Carme Bosch que recupera de l'oblit un dels éssers mitològics més bells i poètics del nostre imaginari popular: les dones d'aigua, anomenades també goges o encantades.

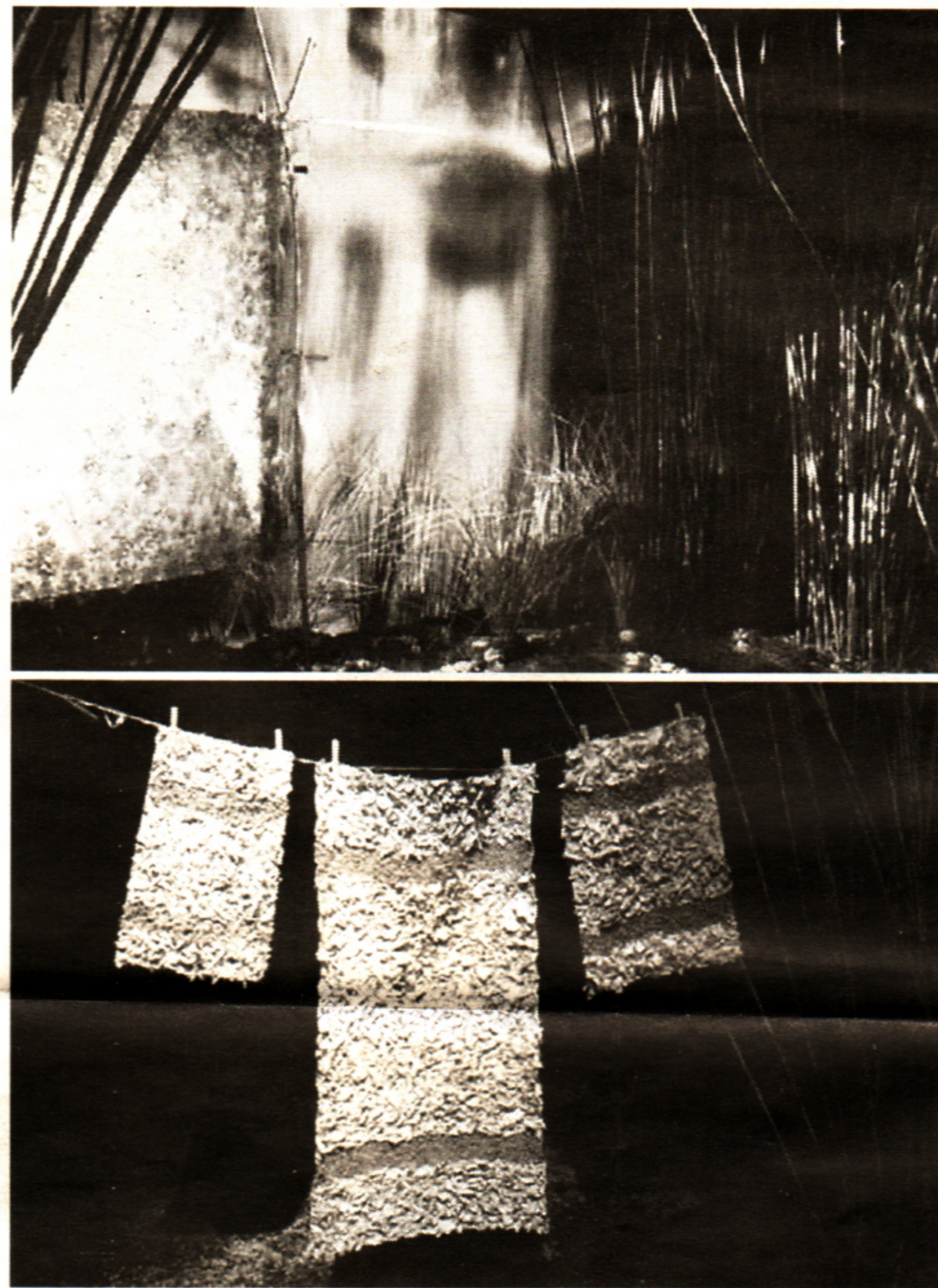
El tractament de l'exposició és totalment innovador ja que la mostra incorpora una escenografia que aconsegueix recrear per al públic el món sensitiu de l'esperit femení creador de vida, origen d'aquest mite.

Els usuaris de l'exposició podran gaudir de les olors de diferents plantes relacionades amb les dones d'aigua i, de fet, el recorregut de l'exposició es planteja seguint uns corriols vorejats de canyes en els quals s'anirà descobrint el món i les diferents representacions de les goges. L'exposició és per a tots els públics i es podrà veure des d'avui fins el diilluns 17 de juliol.

Les deesses primitives

Segons el nostre llegendari, les dones d'aigua, viuen des de temps immemorials en els estanys, gorgs, pous, rierols, fonts i coves subterrànies de les comarques catalanes, especialment en les zones pirinenques i, lògicament, en les zones d'aiguamolls, com és el cas de Torroella.

Tot i que en les últimes dècades la transmissió oral dels seus relats s'ha perdut, el seu record roman present en molts topò-

El mite de les encantades: el seu espai vital (a dalt) i la màgia de la roba estesa (a baix).

nims.

L'existència de les dones d'aigua o de formes similars ve d'antic. Aquest mite es relaciona directament amb les primeres representacions artístiques prehistòriques que es corresponen a deesses venerades com a la força feme-

nina molt lligada a la fertilitat i a la procreació.

Aquesta deessa o mare terra ha estat anomenada amb diferents noms: Ishtar a Babilònia, Isis a Egipte, els hebreus i fenicis l'anomenaven Astarté.

Però l'evolució, especialment la cristianització,

provoca que les divinitats adquireixin personalitats masculines i les deesses queden subordinades als déus. La dona queda relegada després de milers d'anys a un paper sovint negatiu, i es converteixen en dones d'aigua o bruixes protagonistes de llegendes

que intenten preservar el poc que els queda ja del concepte sagrat i femení del misteri de la vida.

Llegendes

La història oral que ens ha arribat descriu com les dones d'aigua rentaven la seva roba a la cisterna del castell. Quan aquesta roba s'estenia la gent de Torroella no podia mirar-la pel perill de quedar encantat. També és freqüent trobar llegendes sobre les encantades al Pirineu. Allà moltes d'aquestes rondalles populars han estat recollides per l'escriptor pallarès Pep Coll. A tall d'exemple explica una història sobre una dona d'aigua que es va casar amb un humà. L'única condició que hi va posar la goja va ser que mai li digués dona d'aigua. Fins que, després de casats i amb dues filles, en una discussió l'home li va dir dona d'aigua. La dona va desaparèixer. Però cada matí, l'home trobava les nenes pentinades i vestides igual que ho feia la seva dona. Les nenes asseguraven que era la mare qui les arreglava. L'home va voler descobrir-ho i es va amagar per veure si era ella. I així va ser, però en ser descoberta, l'encantada va desaparèixer per sempre més.

L'autor pallarès també fa referència a altres llegendes sobre aquestes dones, de les quals diu que renten la seva roba blanca a la llum de la lluna en les aigües dolces de rius, gorgues i rieres. Qui aconsegueix un drap de les encantades i el guarda, a casa seva mai hi faltirà res, però tampoc hi sobrarà res.